

HET BILTSCHES BADHUIS II

Truus de Bruijn - van Schaik, met medewerking van Sjoukje Straub.

Een vorige keer heb ik U iets verteld over de oprichting van Het Biltse Badhuis en de bouw van het badhuis zelf. We waren gebleven bij de feestelijke opening.

Als een gelukstreffer heb ik van een van de verzamelaars van alles wat Oud De Bilt betreft enkele fotos gekregen die bij de opening gemaakt zijn. Deze beide fotos staan afgedrukt in *Utrecht in Woord en Beeld* van 12 februari 1926. Wie zijn al deze mensen? Het is een mooi zoekplaatje. Zo te zien is er maar een dame bij en dit kan niemand anders zijn dan zuster Meijer; Anna Elisabeth Meijer, wijkverpleegster in De Bilt, wonende bij het Groene Kruisgebouw in de Burgemeester De Withstraat.

Maar wie zijn al die heren?

Op deze foto komt ook mooi de verdeling van de onderste ramen uit, de stijl is tenslotte Amsterdamse School.

Op de foto van het interieur staan de heer en mevrouw De Haas afgebeeld. Deze staan bij een van de toegangsdeuren van de acht douchecellen. Aan beide zijden vier. De toegangen tot de badcellen bevinden zich voorin, aan beide zijden twee. De mooie bank in het wachtlokaal heeft in het midden een plantenbak en strekt zich over dezelfde lengte naar achteren uit, in het midden voorzien van een rugleuning. De ramen, zoals ze bovenin zijn aangebracht en waarschijnlijk bedoeld zijn voor het afvoeren van vocht, zijn nu nog aanwezig.

"We zullen zien hoe de zaak marcheert." heeft de secretaris, mr. A. Pronk van Hoogeveen, via de notulen laten weten. Penningmeester J.H. de Hoog geeft in het eerste financieel overzicht aan dat er een tekort is van f 1.650,-, een tekort dat voornamelijk is ontstaan door de oplopende rente en het meerdere aan de installatiekosten. Dat moet wel

weggewerkt worden en besloten wordt het gemeentebestuur te vragen het bedrag van het tekort aan de stichting ten geschenke te geven. Zo gebeurt.

Nu eerst enige praktische zaken: De handdoeken moeten gekookt worden. Er wordt een schoorsteen bijgebouwd voor het wasfornuis. De badmeester moet een witte jas dragen en de badvrouw een mouwshort.

Schoolbaden worden voorlopig niet tijdens de schooluren gegeven maar de kaartjes worden wel via de schoolhoofden verstrekt.

Er wordt een goedkoop tarief gemaakt voor mensen die dagelijks een bad komen nemen. Een premie voor hygiëne?

Er wordt een telling gehouden van het bezoek; de eerste week worden er 60 baden gebruikt, daarna ongeveer 120. Er zijn in dat jaar totaal 1359 douches en baden gebruikt en 1399 schoolbaden, waaronder men het gebruik van een douche door een schoolkind verstaat. In december 1926 geeft de voorzitter een overzicht van de gebruikte baden. Het gebruik op maandag en dinsdag blijkt zeer gering. Het wordt daarom verstandiger geacht op deze dagen te sluiten en het badhuis dan schoon te maken.

Begin 1927 heeft een onbekende gever gordijntjes voor de baden aangebracht. (Mogelijk was het deze te gek om te douchen achter zo'n toch flinke ruit.)

De eerste gebreken dienen zich ook al aan. De Haas heeft de voorzitter attent gemaakt op scheuren in de muren van zijn woning en zijn keuken. Bij de jaarvergadering van 1927 wordt bekend gemaakt dat de baden minder gebruikt worden en dat het gebruik van de douches toeneemt.

Het is opmerkelijk dat het weer invloed heeft op het bezoek aan het badhuis in het algemeen: bij slecht weer komen er minder mensen. De heer Pronk vindt dat er meer

reclame gemaakt moet worden.

In augustus van 1927 wordt dus aan B. en W. gevraagd nieuwe inwoners van De Bilt en Bilthoven op het bestaan van het badhuis te attenderen. In de Gids voor De Bilt en Bilthoven van 1928 wordt dus een heel artikel aan het badhuis gewijd.

De voorzitter is er voorstander van schoolbaden aan te bieden tegen een gereduceerde prijs; er komen speciale kaartjes voor. De douches voor schoolkinderen zijn op donderdag en vrijdag na 16.00 uur en op zaterdagmorgen. De heer De Haas krijgt salarisverhoging en er is ook gesproken over een pensioenregeling, echter die zit er nog niet in.

Er blijkt in dat jaar ook nog een vlooienplaag geweest te zijn! Zuster Meijer heeft de heer De Haas opdracht gegeven de vlooienkolonie met naftaline te bewerken, met goed resultaat gelukkig.

Over het jaar 1928 heeft men reden tot tevredenheid. Het badhuis voldoet goed en er wordt ruim gebruik gemaakt van de faciliteiten. Vooral op de zaterdagen is het erg druk. Dat zijn de dagen waarop de voordelige kaarten in gebruik zijn. Zuster Meijer is van mening dat het beter is ook op andere dagen het goedkope tarief in te voeren.

Er is in juli 1928 geklaagd over vuil water, hetgeen resulteert in overleg met de waterleverancier. Er is een monster genomen, dit is scheikundig onderzocht en er werd een brief met zeer ontstemde woorden naar de waterleidingmaatschappij gezonden.

In het jaar 1930 is er flink bespaard op het brandstofverbruik, maaaaar het water was niet altijd warm genoeg. (Het moet wel uit de lengte of uit de breedte komen.) Er blijkt een premie op brandstofbesparing te zijn en kennelijk was dus zuinig met brandstof omgesprongen. De jaarwedde van De Haas wordt verhoogd en in dat jaar denkt men er ook over een badhuis in Bilthoven te gaan bouwen!

Er maken nu twaalf personen uit Bilthoven gebruik van het badhuis aan de Torenstraat en er komen ook wel personen uit Utrecht en Zeist. Besloten wordt Bilthoven nog even op een badhuis te laten wachten. Vrijdag en vooral zaterdag zijn de drukke dagen. Op woensdag is het rustig tot zeer rustig en daarom gaat men op deze dag om 18.00 uur sluiten.

Interieur van het nieuwe Badhuis te De Bilt

Op de jaarvergadering van 1932 herdenkt men allereerst de inmiddels overleden dr. Mayer als iemand die altijd zo genteresseerd was in het badhuis. Dr. Mayer was een van de oprichters; na zijn overlijden wordt dr. H.K. Lette gevraagd of hij een eventuele benoeming zal aanvaarden. Het aantal baden neemt nog toe en is in het eerste halfjaar duidelijk hoger dan in 1931.

In 1933 maakt dr. H.K.Lette deel uit van het bestuur. In dat jaar wordt er nog een verlies geleden in de vorm van het overlijden van de gemeentesecretaris de heer mr. A. Pronk van Hoogeveen, ook een

van de initiatiefnemers en degene die het zakelijk gedeelte in goede banen leidde. In 1935 wordt de warmwaterketel gereviseerd. Er wordt een tweede ketel met boiler aangekocht en op drukke dagen zijn beide ketels in gebruik.

Men krijgt last van het uitslaan van de muren en daarom worden de wanden tot bovenaan betegeld. Het gewone tarief voor de woensdag wordt gewijzigd in laag tarief met als gevolg een betere spreiding van het bezoek over vier dagen.

Het is 1937 als het restant van de geldlening, zijnde f 13.000,-, wordt afgelost bij de levensverzekeringsbank te Rotterdam en tegen gunstige voorwaarden wordt geld geleend bij de Raiffeisenbank te Utrecht.

Dan overlijdt in 1938 badmeester G.W.A. de Haas. Van 1925 tot zijn overlijden heeft hij dienst gedaan als badmeester. Tijdens zijn ziekte werd hij bijgestaan door zijn zoon J. de Haas, die nu een voorlopige

aanstelling tot badmeester tot 1 januari 1941 krijgt.

Zo naderen we geleidelijk aan de periode 1940-1945, de oorlog dus. Er komt een hulpbadmeester in dienst, G.J. van Hemert. Dit is in verband met het veelvuldig bezoek van de in Bilthoven gelegeerde Nederlandse militairen. Waarschijnlijk is mijn vader daar ook bij geweest. In zijn dagelijkse brieven aan thuis kan ik er echter niets over vinden en ik kan het hem ook niet meer vragen.

Een volgende keer vertel ik u graag of de oorlog voor het badhuis ook een breekpunt is geweest zoals voor zoveel andere instellingen. Was het figuurlijk puin ruimen en opnieuw beginnen en hoe vergaat het Het Biltse Badhuis in die tijd?

Bron:

Gemeentearchief De Bilt, inventaris 653-1

Voorgaande aflevering: 9^e jaargang nr. 4 blz. 78

Zaterdag 6 Februari is het eerste badhuis der Gemeente De Bilt door den burgemeester, den Heer H.Pn.J. Baron van Heemstra, in tegenwoordigheid van veel belangstellenden, officieel geopend.

(VWB 12 februari 1926)